

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

TUZSON BENCE
miniszter

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: III / 3713 - 5 / 2024		
Érkezett: 2025 FEBR 04.		
Érkezés módja		
POSTÁN	☒ @	EGYÉB:
Példány: 1	Melléklet: 0	Kezelőírqa: <i>lu</i>

Iktatószám: XX-AJFO/424/5/2024.

Hivatkozási szám: III/03713/2024.

Dr. Juhász Imre Úr
az Alkotmánybíróság elnöke
részére

Alkotmánybíróság
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

Tárgy: amicus curiae beadvány a III/03713/2024. számú alkotmánybírósági indítvánnyal kapcsolatban (vagyonai elégtétel)

Tisztelt Elnök Úr!

Az Alkotmánybíróság honlapján közzétett, III/03713/2024. számú ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján kezdeményezett egyedi normakontroll eljárás során az indítványozó bíró a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyonai elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvény (a továbbiakban: Pevtv.) 6. § (1)-(6) bekezdései, 7. § (2) bekezdésének „a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz figyelembe vehető időtartamához igazodó” szövegrésze, a 9. § (1) bekezdése és a 15. § (3)-(4) bekezdései, illetve a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyonai elégtétel mértékéről és a kifizetendő összeg számításának szabályairól szóló 372/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a konkrét ügyben történő alkalmazásának kizárását kérte az Alkotmánybíróságtól.

Az Abtv. 57. § (1b) bekezdésében foglaltak alapján a törvény kezdeményezője az ügyvel kapcsolatos álláspontjáról az Alkotmánybíróságot tájékoztathatja. Tekintettel arra, hogy a sérelmezett jogszabály előkészítése az igazságügyért felelős miniszter első helyi kodifikációs feladat- és hatáskörének részét képezi, ezért – tiszteletben tartva az Alaptörvényben biztosított bírói függetlenséget és a hatalom megosztásának elvét – a Pevtv. alaptörvény-ellenességét állító indítványi elemek kapcsán az alábbi álláspontomról tájékoztatom.

I. Az indítvány vizsgált tartalma

A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló nemperes eljárásban a kérelmező vagyoni elégtétel iránti kérelmet nyújtott be – a korábban a perében eljáró – bíróság, mint kérelmezettel szemben. A kérelmező a kérelmét a Pevtv. 6. § (1) bekezdésére és a 7. §-ára alapította. A kérelmezett ellenirata a kérelem részbeni elutasítására irányult. Az indítványozó álláspontja szerint a Pevtv. 6. § (1)-(6) bekezdései, illetve a 15. § (3)-(4) bekezdései sértik az észszerű határidő alkotmányos alapjogi fogalmát, ezért ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel. Az indítványozó álláspontja szerint továbbá alaptörvény-ellenes a Pevtv. 7. § (2) bekezdésének „a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz figyelembe vehető időtartamához igazodó” szövegrésze és a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése is, ugyanis e rendelkezések nem az eljárás észszerű időtartamot meghaladó részét, hanem a teljes figyelembe vehető időtartamot tekintik a vagyoni elégtétel számítása alapjának.

A Pevtv. 9. § (1) bekezdése kapcsán kifejti az indítványozó továbbá azt is, hogy e rendelkezés értelmében a bíróságok vagyoni elégtételadási kötelezettsége az ellenőrzési körükön kívül eső okból bekövetkezett késedelmekért is fennáll, amely az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalmi ágak szétválasztásának elvét sérti. Az indítványozó továbbá arra is hivatkozik, hogy a Pevtv. alapján kialakított bírói gyakorlat, az EJEK gyakorlathoz képest is jóval szigorúbb rendje, valamint az, hogy a hátrányos következmények közvetlenül a bíróságokat sújtják, alkalmas arra, hogy aránytalanul korlátozzák más alapjogok, így különösen a hatékony bírói jogvédelemhez és a hatékony bírói jogorvoslathoz való alapvető jogot, ezért a szabályozás sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését is.

II. A támadott jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatos szakmai álláspont

II.1. A Pevtv. 6. §-a a következők szerint rendelkezik:

„6. § (1) A bírósági eljárás időtartama akkor minősül észszerűnek - a (3)-(5) bekezdés szerinti eltérésekkel -, ha az az elsőfokú eljárás kezdőnapjától az eljárást befejező jogerős határozat közlésének napjáig nem haladja meg a hatvan hónapot.

(2) Az eljárási szakasz időtartama akkor minősül észszerűnek - a (3)-(5) bekezdés szerinti eltérésekkel -, ha

- a) az elsőfokú eljárás időtartama a harminc hónapot,*
- b) a fizetési meghagyásos eljárással indult elsőfokú eljárás időtartama a harminchat hónapot,*
- c) a másodfokú eljárás időtartama a tizenhét hónapot, valamint*
- d) a felülvizsgálati eljárás időtartama a tizenkét hónapot*
nem haladja meg.

(3) A bírósági eljárás időtartama akkor minősül észszerűnek

- a) személyi állapotot érintő per,*
- b) kiskorú gyermek tartása iránt indított per-9,*
- c) sajtó-helyreigazítás iránt indított per, valamint*
- d) munkaügyi per*

esetében, ha az az elsőfokú eljárás kezdőnapjától az eljárást befejező jogerős határozat közlésének napjáig nem haladja meg a harminchat hónapot.

(4) A (3) bekezdés szerinti per esetében az eljárási szakasz időtartama akkor minősül észszerűnek, ha

a) az elsőfokú eljárás időtartama a tizennyolc hónapot,

b) a fizetési meghagyásos eljárással indult elsőfokú eljárás időtartama a huszonnégy hónapot,

c) a másodfokú eljárás időtartama a tizenkét hónapot, valamint

d) a felülvizsgálati eljárás időtartama a hat hónapot nem haladja meg.

(5) A vagyoni elégtétel iránti igényt elbíráló bíróság az (1)-(4) bekezdésben meghatározott időtartamoknál rövidebb időtartamban is meghatározhatja a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz észszerűnek minősülő időtartamát, ha az egyedi ügy összes körülményének értékelése alapján erre a következtetésre jut, döntését azonban az eljárást befejező határozatában köteles megindokolni.

(6) A vagyoni elégtétel iránti igényt elbíráló bíróság az (1) és (3) bekezdésben meghatározott időtartamoknál hosszabb időtartamban is meghatározhatja a bírósági eljárás észszerűnek minősülő időtartamát, ha perújítási eljárást is hozzá kell számítani az alapul szolgáló bírósági eljárás időtartamához és az egyedi ügy összes körülményének értékelése alapján erre a következtetésre jut, döntését azonban az eljárást befejező határozatában köteles megindokolni.”

II.1.1. Elöljáróban szükséges kiemelni, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) megerősítésével Magyarország kötelezettséget vállalt arra, hogy biztosítja az észszerű időn belüli eljáráshoz való jog érvényesülését az EJE 6. cikke alapján, továbbá, hogy – az EJE 13. cikke szerint – az e jog megsértése esetére hatékony jogorvoslathoz való jogot is biztosít. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJE) e kötelezettségvállalásra hivatkozva hívta fel Magyarországot a 2015. július 16. napján, a *Gazsó kontra Magyarország* ügyben meghozott ítéletében (48322/12) arra, hogy hozzon létre olyan hazai jogorvoslatot, amely megfelelő módon, az EJE esetjogában lefektetett egyezményes elvekkel összhangban állva képes kezelni az ítéletben azonosított hiányosságokat.

Az EJE ezen, strukturális jogsértést megállapító ítélete („*pilot judgment*”) nyomán a Kormány 2018. október 19. napján – a Pevtv. elfogadásához vezető folyamat első lépéseként – benyújtotta az Országgyűlés részére az egyes bírósági eljárások elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló T/2923. számú törvényjavaslatot (a továbbiakban: T/2923. számú törvényjavaslat).

Ennek kapcsán szükséges kiemelni azt is, hogy az Országgyűlés Igazságügyi Bizottsága 2018. november 6-án a T/2923. számú törvényjavaslat részletes vitáját ugyan lezárta, a törvényjavaslat elfogadására a Miniszteri Bizottság tartalmi kifogásaira tekintettel nem került sor. A Miniszteri Bizottság többek között kifogásolta, hogy a bírósági eljárás időtartamába egyes inaktív időszakok (például az eljárás felfüggesztésének időtartama) nem kerültek

beszámításra, illetve kíváncsiaként fogalmazta meg azt is, hogy a kompenzáció alapját képező eljárás teljes hosszából csak a kérelmezőnek betudható inaktív időszakok legyenek alapvetően levonhatók. Tekintettel arra, hogy a Miniszteri Bizottság észrevételei a T/2923. számú törvényjavaslat alapkoncepciójától lényegesen eltérő szabályozási irányt határoztak meg, a Törvényalkotási Bizottság már nem tárgyalta a javaslatot, illetve a T/2923. számú törvényjavaslat elfogadására sem került sor.

Ezt követően indult meg a Pevtv. előkészítése, amelynek során ugyancsak folyamatos volt az egyeztetés a Miniszteri Bizottsággal, amely folyamat eredményeként a Miniszteri Bizottság a Pevtv. szabályozását tartalmi szempontból elfogadhatónak találta. A Kormány ennek megfelelően 2021. május 11-én benyújtotta az Országgyűlés részére a *polgári peres eljárás elhúzódsával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről* szóló T/16218 sz. törvényjavaslatot, amelynek nyomán a Pevtv. 2022. január 1-jén hatályba lépett.

A Pevtv. rendelkezései – így az indítvány szerinti megsemmisíteni kért rendelkezései is – az EJEE előbbiekben hivatkozott cikkeiből fakadó kötelezettség teljesítését, jogsértés esetére a szükséges jogorvoslati mechanizmus meghatározását szolgálják a polgári peres eljárások vonatkozásában. A Pevtv. hatálybalépését követően az EJEB 2023. március 30. napján, a *Saxon kontra Magyarország* ügyben meghozott ítéletében (54421/21) maga is megállapította, hogy **a Pevtv. hatékony belső jogorvoslatot jelent az elhúzódsó polgári peres eljárások által okozott egyezményesértések esetére és megfelel a Gázó-ítéletben rögzített kritériumoknak.**

Kiemelendő, hogy az EJEB ezen álláspontját a 2023. december 14-én, a *Götl kontra Magyarország* ügyben hozott ítéletében (54566/21) – utalva a *Saxon-ítéletben* kimondottakra – ugyancsak megerősítette, kinyilvánítva, hogy a polgári peres eljárások vonatkozásában „**Magyarországon hatékony jogorvoslati lehetőség áll rendelkezésre**”.

II.1.2. Az indítványozó a Pevtv. szabályozásával összefüggésben azt kifogásolja, hogy az szűk mozgásteret ad a bírói egyedi mérlegelésre az észszerű időtartam meghatározása tekintetében, az EJEB ítélkezési gyakorlata által kimunkált kritériumrendszeren belül az ügy bonyolultságának és a jogvita tétjének mérlegelését nem engedi meg, azt a jogalkotó ekként a szabályozásában objektivizálja.

A fentiekkel összefüggésben indokolt hangsúlyozni, hogy a jogalkotó több szempont együttes figyelembevételével döntött az egyes eljárási szakaszok, illetve különleges pertárgyak észszerű időtartamának konkrét meghatározása mellett. Egyrészt figyelembe vette az Országos Bíróági Hivatal által rendelkezésre bocsátott statisztikai adatokat a pertartamok tekintetében, másrészt különbséget tett az átlagos, illetve a kifejezetten gyors elbírálást igénylő ügyek között a Miniszteri Bizottság kívánalmainak megfelelően.

Az objektív időtartam-meghatározással egyrészt biztosítható, hogy az egyes bírósági döntések (a megítélt vagyoni elégtételek összegei) ne legyenek indokolatlanul széttartóak hasonló időtartamot és pertárgyat érintő jogsértések esetén. Az egységes jogalkalmazást és az összes eset vonatkozásában a – Miniszteri Bizottság által is – megfelelő mértékűnek ítélt és egymáshoz viszonyítottan is arányos elégtétel biztosítását tehát ez a szabályozási módszer

kifejezetten előmozdítja. Az átlagostól eltérő esetekben pedig a feltétlenül szükséges egyediesítésre lehetőséget biztosítanak a Pevtv. 6. § (5) és (6) bekezdései, amelyek alapján a bíróság az objektíven meghatározott időtartamtól eltérő – rövidebb vagy hosszabb – időtartamban is meghatározhatja a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz észszerűnek minősülő időtartamát. A bírói mérlegelés lehetősége tehát biztosított.

Másrészt a Miniszteri Bizottság és az EJEB kifejezett elvárásként fogalmazta meg, hogy a vagyoni elégtétel érvényesítésére irányuló eljárás gyorsan lefolytatható legyen. Észszerű elvárás ugyanis, hogy az eleve elhúzódó eljárással kapcsolatos igény soron kívüli, és lehetőleg el nem húzódó eljárásban érvényesíthető legyen. Ezt szolgálja, hogy az igényérvényesítésre nemperes eljárás keretei között kerül sor, és az is, hogy az objektív szempontok alapján az igény gyorsan, alapvetően a rendelkezésre álló bírósági iratok és beadványok alapján elbírálható.

Szükséges rámutatni arra is, hogy míg az EJEB korábbi esetjogában az volt a jellemző, hogy az EJEB minden ügyben megvizsgálta az eset sajátos körülményeit (az ügy bonyolultságát, illetve a felek és a bíróságok magatartását, az eljárás tétjét), ugyanakkor az ilyen típusú ügyek számának nagyfokú növekedésével az EJEB gyakorlata is megváltozott, az felületesebb, majd sommás jellegű lett, melynek következtében az eljárás elhúzódása miatti kártérítési felelősség objektivizálódott.

Az indítványozó kifogásolja továbbá, hogy a vagyoni elégtétel összegének számításánál nemcsak a bírósági eljárás észszerű időtartamot meghaladó részét, hanem az eljárás teljes figyelembe vehető időtartamát figyelembe kell venni. A szabályozási megoldás mögött alapvetően az az indok áll, hogy maga az EJEB is az eljárás teljes hossza, mint objektív tényező alapján állapítja meg az észszerű időn belüli eljáráshoz való jog megsértését (figyelembe véve, hogy hány bírósági szinten folyt az eljárás), azaz az eljárás „teljességét” figyelembe kell venni.

Az EJEB már az 1987. április 23. napján, a *Poiss kontra Ausztria* ügyben (9816/82) és az 1989. március 29-én a *Bock kontra Németország* ügyben (11118/84) meghozott ítéleteiben is egyértelműen azt állapította meg, hogy az eljárás hosszának értékelése szempontjából releváns időszak kezdő időpontja az a nap, amikor a bírósági eljárást a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság előtt megindították, ekként tehát **az EJEB gyakorlatához igazodik a magyar szabályozás is, miszerint a figyelembe vehető teljes időtartam után jár vagyoni elégtétel.** Ha az eljárás figyelembe vehető hossza nem haladja meg a Pevtv.-ben meghatározott észszerű időtartamot, akkor nem jár kompenzáció, ha azonban meghaladja azt, akkor a teljes pertartam vonatkozásában jár az elégtétel, annak teljes figyelembe vehető hossza tekintetében. A jogsérelmet ugyanis adott esetben nem az észszerűnek minősíthető időtartamot meghaladó pár heti késedelem, hanem az egész eljárás indokolatlan elhúzódása okozza.

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy még ha igaz lenne is az indítványozó azon felvetése, hogy a sérelmezett hazai szabályozás az EJEB joggyakorlatánál szigorúbb feltételeket támaszt a bíróságokkal szemben (azaz a peres feleknek az EJEE 6. cikkében biztosított jogoknál

erősebb jogvédelmet biztosít), erre alapozva akkor sem lenne megállapítható a szabályozás alaptörvény-ellenessége (nemzetközi szerződésbe ütközése), hiszen az Egyezmény 53. cikke az ilyen jellegű szabályozásra kifejezetten felhatalmazást ad az államoknak.¹

II.1.3. Az indítványozó bíró szabályozási anomáliaként hivatkozik arra, hogy a Pevtv. nem csak a teljes eljárási időtartamra, hanem annak egyes eljárási szakaszaira is meghatároz észszerűnek minősülő időtartamokat, amelyek túllépése esetén vagyoni kompenzáció igényelhető.

Az indítvány ezen elemével összefüggésben indokolt utalni arra, hogy a Miniszteri Bizottság kifejezett elvárásként azt fogalmazta meg, illetve az EJEB gyakorlata is azt tükrözi, hogy nem csak a befejezett, hanem folyamatban lévő ügyekkel, illetve elhúzódó eljárási szakaszokkal összefüggésben is lehessen igényelni vagyoni elégtételt, ekként a magyar szabályozás is ehhez igazodva került kialakításra.

II.2. Az indítványozó által megsemmisíteni kért, a Pevtv. 7. §-a a következők szerint rendelkezik:

„7. § (1) Vagyoni elégtétel jár a félnek, ha a bírósági eljárás észszerű határidőn belül történő befejezéséhez fűződő alapvető joga sérül.

(2) Ha a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz 15. § szerint figyelembe vehető időtartama meghaladja az észszerűnek minősülő időtartamot, a fél a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz figyelembe vehető időtartamához igazodó, kormányrendeletben meghatározott mértékű pénzbeli igényt érvényesíthet vagyoni elégtételként.”

Az indítványozó ennek kapcsán jelölte meg azt is, hogy a Pevtv. 7. § (1) bekezdése pontatlanul az „észszerű határidőn belül történő befejezéséhez fűződő alapvető jog” sérelme miatt írja elő a vagyoni elégtételt, álláspontja szerint ilyen alapvető jog nincs, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése ugyanis a tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jog részjogosítványként szabályozza az észszerű határidőn belül történő befejezés követelményét.

Szükséges ezen indítványi elem kapcsán hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás konkrét ismérveit, következetes gyakorlata alapján így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik, amelyeknek megfelelően minősül, illetve minősíthető tisztességesnek egy bírósági eljárás {lásd bővebben: 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}. A peres eljárások időszerű elbírálásával összefüggésben **az Alkotmánybíróság korábbi döntésében elvi jelleggel mondta ki, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó jogviták észszerű időn belüli elbírálása alapjog** {3078/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [21]}, így az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a jogalkotó által a jogviták észszerű időn belüli elbírálásához való jog alapjogként való megjelölése nem ellentétes az Alaptörvénnyel {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [18]}.

¹ Vö.: 53. Cikk – Már elismert emberi jogok védelme – „Az Egyezmény egy ellenrendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az korlátozza vagy csorbitja azokat az emberi jogokat és alapvető szabadságokat, amelyeket bármely Magas Szerződő Fél joga vagy az olyan egyezmény biztosít, melynek ez a Magas Szerződő Fél részese.”

II.3. A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése a következők szerint rendelkezik:

„1. § (1) A polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvény (a továbbiakban: Pevtv.) 7. §-a alapján járó vagyoni elégtétel összegét a bírósági eljárás Pevtv. szerint figyelembe vehető időtartamára eső naptári napoknak és a (2) bekezdésben meghatározott napi összegnek a szorzataként, egy összegben kell megállapítani.”

Az indítványozó álláspontja szerint ellentmondás feszül a Pevtv. 6. §-a és 7. §-a, továbbá a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésében foglalt szabályozási megoldása között, hiszen a bíróság időtúllépés esetén a Pevtv. 6. §-a alapján észszerűnek minősülő időtartamra is vagyoni elégtételt fizet, noha alapjogi sérelem a Pevtv. szabályozási logikájából adódóan csak az észszerű időtartam meghaladásával következik be.

A fenti indítványelemhez kapcsolódóan is szükséges kiemelni, hogy **Magyarország arra vállalt kötelezettséget, hogy a jogséremlmek orvoslására arányos – megfelelő mértékű – ellentételezést biztosít**, amely tekintetben alapvetően számítási módszertani és nem jogi kérdés, hogy a jogalkotó alacsonyabb összegű napi díjtétel meghatározása mellett az eljárás teljes figyelembe vehető időtartamával számol a vagyoni elégtétel összegének meghatározása során, vagy az észszerűnek minősíthető időtartamot meghaladó időszak vonatkozásában magasabb összegű kompenzációt állapít meg. **A szabályozás szempontjából tehát annak van jelentősége, hogy az így megállapított összeg mértéke arányban álljon az okozott jogsérelemmel.** E tekintetben ugyanakkor kiemelendőnek tartom azt is, hogy a teljes eljárás hosszához igazodó számítási módszer azért is alkalmasabb a jogsérelem jellegének kifejezésére, mert nem a túllépés – adott esetben rövidebbnek tekinthető – időtartama, hanem a teljes eljárás tényleges hossza okoz hátrányt a félnek.

II.4. A Pevtv. 9. § (1) bekezdése a következők szerint rendelkezik:

„9. § (1) A vagyoni elégtétel iránti igényt a vagyoni elégtétel alapjául szolgáló bírósági eljárásban elsőfokon eljáró bírósággal szemben kell érvényesíteni. Ha az elsőfokon eljáró bíróság nem jogi személy, az igényt azzal a törvényszékkel szemben kell érvényesíteni, amelynek illetékességi területén az elsőfokon eljáró bíróság található.”

A támadott rendelkezés azt határozza meg, hogy kivel szemben kell megindítani az eljárást, e vizsgált indítványi elemnek az alkotmányjogi megítélés szempontjából önmagában nem, hanem csak a III.2. pont szerinti alkotmányossági összefüggésben van jelentősége, így az e rendelkezés tekintetében a III.2. pontban kifejtett érvek figyelembe vételét javaslom.

II.5. A Pevtv. 15. § (3)-(4) bekezdései a következők szerint rendelkeznek:

„15. § (3) A bírósági eljárás vagy eljárási szakasz időtartamába nem számítható bele az az eljárás előrehaladását nem szolgáló időtartam, amely a kérelmező érdekkörében felmerült, elhárítható ok miatt, szükségtelenül telt el.

(4) A bírósági eljárás vagy eljárási szakasz időtartamába nem számítható bele az a bírósági eljárás előrehaladását nem szolgáló időtartam, amely a bíróság érdekkörében felmerült,

elhárítható ok miatt, szükségtelenül telt el, ha a kérelmező - habár arra jogszabályban biztosított lehetősége volt - nem nyújtott be kifogást az eljárás elhúzódása miatt."

Az indítványozó azt kifogásolja, hogy a Pevtv. – az EJEB gyakorlatával összehasonlítva – csupán szűk körben biztosít lehetőséget arra, hogy az eljárás egyes szakaszait – az eljárás elhúzódása szempontjából – figyelmen kívül hagyja. Erre kizárólag a Pevtv. 15. § (3) és (4) bekezdésében foglalt rendelkezések teremtenek alapot, amelyek a kérelmező fél érdekkörében felmerült, vagy a kérelmező fél mulasztására visszavezethető okok alapján teszik csak lehetővé az adott időtartam figyelmen kívül hagyását. Ugyanakkor a bíróság érdekkörében felmerülő objektív okok (például a bíró betegsége, balesete, áramszünet, technikai-munkaszervezési akadály) nem vezethetnek a pertartam figyelembe vehető időtartamának a csökkentéséhez.

Ezzel összefüggésben indokolt rámutatni arra is, hogy az EJEB jogalkalmazási gyakorlata figyelembe veszi, ha a felek felróható magatartásukkal hozzájárultak a per elhúzódásához (például indokolatlan távolmaradás, perbeli cselekmények vagy nyilatkozatok késedelmes megtétele, alaptalan elfogultsági kifogások), ami az adott időtartam figyelmen kívül hagyására alapot teremthet, ugyanakkor nem tolerálja az adminisztrációs vagy munkaszervezési problémákból fakadó szükségtelen időmúlást. **A megfelelően hatékony működés biztosítása ugyanis az adott szervezet (jelen esetben a bírósági intézményrendszer) feladata, így a munkaszervezési hiányosságok nem szolgáltathatnak alapot a jogsérelmet szenvedett féllel szembeni kimentésre.** A Pevtv. előkészítése során – ezzel összhangban – a Miniszteri Bizottság is kíváncsolomként fogalmazta meg, hogy a kompenzáció alapját képező eljárás teljes hosszából csak a kérelmezőnek betudható inaktív időszakok legyenek levonhatóak.

III. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezéseinek értelmezése

III.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése szerinti, az észszerű határidőn belüli eljárás követelménye és a jogorvoslathoz való jog

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a tisztességes eljáráshoz való jog részeként kifejezetten biztosítja a feleknek a perek észszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát. A per észszerű időn belüli befejezésének alaptörvényi követelménye elsősorban a jogalkalmazót (az eljáró állami szervet, bíróságot) kötelezi az indokolatlan késedelem nélküli eljárásra. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére szerint „*[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti*”. Ennek kapcsán az alábbiak kiemelését tartom szükségesnek.

Az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy az EJEE 6. cikk 1. bekezdésének első mondata és az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése lényegileg azonosan határozza meg a tisztességes eljárás követelményét {3183/2019. (VII. 10.) AB végzés, indokolás [26]-[27]}. Az Alkotmánybíróság a bírósági eljárások észszerű határidőben való befejezésének követelményével összefüggésben pedig már több határozatában is kiemelte, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogvédelem szintje nem lehet

alacsonyabb az EJEB gyakorlata alapján megállapítható mértéknél {elsőként 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, megerősítette: 30/2015. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [35]}.

Az EJEE 13. cikke szerinti jogorvoslat alatt a jogsérelem orvoslására alkalmas eljárást kell érteni, arról azonban az EJEE nem rendelkezik, hogy a jogsérelem orvoslása érdekében pontosan mely jogkövetkezmények alkalmazhatók, ahogy arról sem, hogy azok alkalmazására milyen feltételek fennállása teremthet alapot. **Ebből következően az EJEE hivatkozott cikkei által elvárt hatékony jogorvoslat megteremtése nem csupán egyféle szabályozással volt lehetséges, ekként a jogalkotó az EJEB gyakorlata által körülhatárolt irányoknak megfelelően, e keretek között szabadon választhatta meg a szabályozás módját.** E kereteket a jogalkotó a Pevtv. elfogadásakor figyelembe vette, az abban kialakított szabályozás – az Alaptörvény Q) cikkére is figyelemmel – összhangban áll Magyarország nemzetközi kötelezettségvállalásaival, illetve az alkotmányos követelményekkel is.

III.2. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése szerinti hatalmi ágak szétválasztásának elve, és az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jogok korlátozására vonatkozó szabály

III.2.1. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése szerinti hatalommegosztás elvének sérelmét állító indítványi elemhez kapcsolódóan fontos rámutatni ezen alkotmányos alapelv lényegi tartalmára, miszerint az Alkotmánybíróság értelmezésében ez egyszerre jelenti a korlátlan hatalom kizártságát, a hatalmi ágak elválasztását, egyensúlyát és együttműködési kötelezettségét {9/2014. (III. 21.) AB határozat, Indokolás [52]}. A hatalommegosztás államszervezeti elvének követelménye megvalósul azzal, hogy a bírói hatalmi ág és a hozzá kapcsolódó, az igazságszolgáltatásban közreműködők igazságszolgáltatási jogosítványait a másik két hatalmi ág nem vonja el. **Önmagában azáltal ugyanakkor nem sérül az igazságszolgáltatási hatalmi ág alkotmányos jogköre, hogy a jogalkotó objektív szempontok mentén – az EJEB által követett elveknek megfelelően – az ítélezési tevékenység gyakorlását a tágabb értelemben vett igazságszolgáltatási tevékenységgel egységesen kezeli a bíróságok helytállási kötelezettségének megállapítása során.**

Az indítvány előzményét képező alapügy tényállásának specialitására figyelemmel (miszerint az eljáró szakértők leterheltsége is hozzájárult az észszerű határidő túllépéséhez), fontos rögzíteni azt is, hogy alkotmányos helyzetét tekintve a szakértői szervezet egyik alkotmányos intézménynek sem része, azonban tevékenysége, feladata a jogalkalmazáshoz, az igazságszolgáltatáshoz kapcsolódik szervesen, ez következik az *igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény* rendelkezéseiből is.² A szakértői tevékenység tehát, tágabb értelemben az igazságszolgáltatási rendszernek is a része. E megközelítést az Alkotmánybíróság egy korábbi döntésében szintén megerősítette azzal, hogy a szakértő az igazságszolgáltatás megfelelő működésében közreműködik [634/B/2007. AB határozat].

III.2.2. Végül, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének sérelmére vonatkozó indítványelem kapcsán kiemелendő, hogy annak sérelmét az indítványozó azon az alapon állítja, hogy a

² A Szaktv. 3. § (1) bekezdése szerint: „Az igazságügyi szakértő feladata, hogy a hatóság kirendelése vagy megbízás alapján, a tudomány és a műszaki fejlődés eredményeinek felhasználásával készített szakvéleménnyel, a függetlenség és pártatlanság követelményének megtartásával döntse el a szakkérdést, és segítse a tényállás megállapítását.”

bíróságoknak az elhúzódó eljárásokért fennálló közvetlen és szigorú helytállási kötelezettsége a hatékony bírói jogvédelemhez és a jogorvoslathoz való alapjogok érvényesülését korlátozza.

Indokolt megemlíteni az állított alapjog-korlátozással összefüggésben, hogy a hatékony bírói jogvédelem és az ésszerű időn belüli eljárás követelménye egymással szorosan összefüggnek és elválaszthatatlanok, vagyis **hatékony bírói jogvédelem nem létezhet ésszerű időn belüli döntéshozatal nélkül**. A Pevtv. hatálybalépése óta kialakult hazai és nemzetközi bírósági gyakorlatból továbbá az is megállapítható, hogy a vizsgált szabályozás a meglehetősen szigorú helytállási kötelezettség révén éppen elősegíti a megjelölt alapjogok minél hatékonyabb érvényesülését, ebből következően **alapjog-korlátozás nem valósul meg a törvény szabályozása alapján**.

IV. Összegző álláspont

A fentiekben ismertetettek alapján, a Pevtv. olyan – Magyarország nemzetközi kötelezettségvállalásaira is figyelemmel levő – jogorvoslati mechanizmus meghatározását szolgálja a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos ügyekben, amely megfelel a Miniszteri Bizottság ajánlásainak és az EJEB által elvárt követelményeknek, valamint amely összhangban áll az irányadó alkotmányossági követelményekkel is, ekként a Pevtv. támadott rendelkezései nem ütköznek az Alaptörvény rendelkezéseibe.

Kérem a fenti tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2025. február „4”

Tisztelettel:

Tuzson Bence

